

a községnek kell gondoskodnia jó ivóvizet szolgáltató közutakról. Ma már az állami egészségügyi intézmények is nagy gondot fordítanak erre a kérdésre, mert a hivatalos kimutatások szerint óriási hiányok mutatkoznak e téren. Jugoszlávia lakosságának alig egy-egyed része jut kifogástalan minőségű, elegendő mennyiségű ivóvízhez.

Községi feladat az utcák útburkolatának kiépítése és öntözése is. Sajnos, sok gazdag falu nem fordít erre semmi gondot sem, pedig az utca porában tenyésző tüdővészbacillus egyformán fertőzi a szegényt és gazdagot és ugyanazt a levegőt szívják az iskolában a beteg és egészséges gyermekek egyaránt. Addig is, míg a falu költségvetése elbírja majd a kövezéssel és öntözéssel járó kiadásokat, a járda és a kocsút között fasort és zöld sövényt kellene ültetni, ami nem kerül sokba és a por nagyrészt felfogja.

Bármennyire megszokott, kényelmes is, mégsem volna szabad az istállót, disznóólat a lakóházzal egybe, vagy hozzá közel építeni. A vízvezeték, csatornázás hiánya, a földes szoba-konyha padló, a tudatlanság és maradiság miatt úgyszólván gyengén elégíthetők ki a tisztaság és higiénia követelményei, hát még, ha a lakás közelében tartjuk a háziállatokat és velük a legyek millióit! Ezeket a melléképületeket az udvar hátsó részében kell elhelyezni, fasorral vagy jó magas sövényvel elkerítve. Kisebb telkeknél, sűrűbb településnél pedig egyáltalán nem engedhető meg a nagytömegben való disznóhizlalás. Akinek ehhez módja van, menjen ki a szállásra, vagy a falu szélére hízalójával, ne veszélyeztesse az egész környék egészségét és nyugalma.

Farkas Ferenc

KAZINCZY VAGY HENLEIN?

A német fasizmus frontján új roham indult meg az európai színezetű magyar értelmiség ellen. Egyszerre és egyformán Magyarországon és Szlovénországon. A célpont, az áldozat: a szabadkőművesség. Az a titkos valami, amire minden rosszat rá lehet fogni, tehát az a pozitív valami, ami hangoskodás és kikiáltók nélkül: cáfolhatatlan kulturtörténelem. Vondd ki a történelemből a szabadkőművességet és megtudod, hogy mit veszítettél. Ha tudod, hogy a fasizmus az emberiség tudatából kénytelen kilúgozni a szabadkőművességet, akkor mindennél jobban tudod, hogy mi a fasizmus célja és megérted, hogy a német fasizmusnak mért kell magyar füllajtárjait rohamra küldeni a magyar szabadkőművesség ellen. A magyar képviselőházban Szálasi legális utódja, Hubay Kálmán fújta meg a kürtöt, Szlovénországon pedig az Egyesült Magyar Párt állapította meg szabadkőműves tagjaival szemben az összeférhetetlenséget. Ez nem lehet véletlen. Husz évig nem ismerték az összeférhetetlenséget, ha most egyszerre és határidőhöz kötötten likvidálják ezt a viszonyt, akkor itt Henlein parancskezére ismerünk. Henlein és a szabadkőművesség tényleg összeférhetetlen, amiből világosan következik a kapcsolt részek szabadkőművesi összeférhetetlensége. Ez a máról-holnapra jött határozat, ez a lemásolt

likvidálás a szolgaszerep döntő dokumentuma, valami, aminek nincs köze sem a magyarsághoz, sem az emberiséghez, ami ép azért az Egyesült Pártot most már véglegesen a német fasizmus térfelébe utalja.

A fasizmus: destrukció. Tipikus reprezentánsai: Streicher, Szálasi és Göbbels. A szabadkőművesség reprezentánsai: Washington és a múzeumalapító Széchenyi Ferenc, Garibaldi, Klapka és Kossuth, Mazzoni és Mirabeau, Diderot és Herder, Haydn, Mozart és Liszt, Lessing és Goethe. Ki merne itt összehasonlítani?! A fasizmus és a szabadkőművesség a tűz és víz összeegyeztetlensége, mint minden, ami az emberiség pozitívuma és nem megkötője. E sorok írója nem szabadkőműves, de ismeri a történelmet, melynek pozitív emberségdokumentumai között ott található a szabadkőművesség adalékai. Aki ezt nem látja, vagy aki ezt felrúgja, az nem akar történelmet: felelősséget, fejlődést, az csak szélhámosa lehet korának; megrontója és zsarnoka. A fasizmus az emberségjavak destrukciója. Céltudatos történelmi gikszer: a történelem kisiklása, vonatrablók zavartkeltő céltudatossága. Ez a céltudatosság egyetlen ellenséget ismer: az emberi szolidaritást. Amelyik eszmében és intézményben ez a lényegiegy feltalálható, az becstelenségre, hazaárulásra, halálra van ítélve. A bandamoral, a gangster-moral csak a halál és rágalom árán tud életet orozni: zsákmányt és ököl-dicsőséget. Teremteni nem tud, de tud történelmet, csapdát vetni, revolvvert és ágyút konstruálni és elszűnti. Ez az egész tudása, ennyi az egész élete: gyűlölet és elidegenítés, halál és háború. A tekintetnélküliség és az ököl nem ismer emberségmotívumot. Ez halálra gyengíteni, a féket tehát ki kell dobni, az emberi szolidaritást hatálytalanítani. Ma már felállíthatjuk a tételt: mindaz, amit a fasizmus ellenségévé avat: az emberiség elherdálhatatlan értékévé magasodik. Csalhatatlan értékjelzés ez: csak amit a fasizmus kiátkoz, érdemes az üdvözülésre. Demokrácia és kereszténység, pacifizmus és szocializmus, humanizmus és nacionalizmus, mint az emberi szolidaritás megnyilatkozásai, a fasizmus gyilkos pergőtüzében kovácsolódtak egységbe, védelemre, támadásra. Ezen a síkon a szabadkőművesség, melynek lényege „az egész emberi nem testvéri összetartozása” sem lehet kivétel. A szabadkőművesség a fasizmus ellensége, mely így megérdemli a figyelmet és a védelmet.

Mindaz, amit a fasizmus kiátkoz: automatikusan a szabadság ügyévé színesedik. Ha semmit sem tudnék a szabadkőművességről, akkor is szót emelnék érte, mert ha a kiátkozó bullát egy Streicher és egy Henlein jegyzi és azt Jaross és Esterházy lemásolja, akkor tudom, hogy ebben a viszonylatban az emberiség ügyét a szabadkőművesség jelenti. De én többet tudok. Tudom azt, hogy az egész magyar művelődéstörténelem elképzelhetetlen a szabadkőművesség nélkül, hogy ez volt a bába, mely a magyar nyelvet és irodalmat kidajkálta, hogy ez volt a fluidum, mely új életre pulzálta a dermedt magyar életet. Magyar viszonylatban a szabadkőművesség nem kevesebbet jelent, mint a nemzeti öntudat életre-

ébredését, a nyelv és irodalom megalapozását. És ez az alap nem volt autarkia cécó, elkülönülés, de európai humanizmus: bekapcsolódás. És azóta mindenben, ami igazán magyar érték: fellelhető ez az európai lényegjegy. De ha nincsenek a szabadkőműves írók, mágusok, tudósok és szabadsághősök: Aranka, Bacsányi, Báróczi, Bessenyei, Festetic, Hajnóczy, Kazinczy, Kármán, Kölcsey, Lackovich, Martinovich, Orczy, Pálóczi, Horváth, Sigray, Szentjóbi, Szabó László, Széchenyi, Versey, — hogy csak a legfontosabbakat említsük, — akkor nincs európai értelmű magyar irodalom és műveltség.

A magyar irodalom és az egész 48-ban kicsúcsosodó magyar történelem elképzelhetetlen a Kazinczyk nélkül, viszont ez az alapot elképzelhetetlen a szabadkőművesség nélkül. Aki tehát ma idegen utasításra hadat üzen a magyar szabadkőművességnek, az a gyökérnek üzen hadat, az kitepi a magyarság lelkéből az emberi szolidaritás akkor ültetett termékenyítő csíráját. De ez a cél. Ahol a könyv helyett fegyver beszél, meggyőzős helyett megfélemlítés, értelem helyett frázis, ott Kazinczynak nincs keresnivalója, ott az értelem és bátorság, mely nem ismer hazugságot és megfélemlítést, ebek harmincadjára kerül, hogy helyét most már életté és magyarrá bitorolja a hangoskodó gyáva szolgaság. A Henleinhuszárok csak Kazinczy nélkül élhetnek. A német ököl-világnézet csatlósait Kazinczy világnézete nem zavarhatja, a Jarossok tehát kénytelenek átok alá helyezni azt a szabadkőművességet, melyről Kazinczy írta: „még egy társaság sem tett annyi jót, az emberiséget semmi sem nemesítette úgy mint ez. Ezekre illik: ti vagytok a föld sója”. Ma virányainkon a német fasizmus különítményei nemesítik az emberiséget és a magyarságot — telivérbárbárrá, Kazinczy helyett ma Henlein a jelszó. Tűz és víz. Valami, ami összeegyeztethetetlen. A legtragikusabb, hogy lényegében semmi sem változott: az ellenség akkor és most egyforma: a felvilágosultság, az emberi szolidaritás valamennyi megnyilatkozása. Amit Kazinczy tegnap írt a szabadkőművességről — „ezen veszedelmes időkben, midőn a sötétség fiai győzni látszottak, kígyót-békát kiáltott a világ ezekre” — azt ma, amikor a sötétség fiai újra győzni látszanak, mi még több joggal ismételtük.

A szabadkőművesség és a szabadság egyjelentésű fogalmak. Kazinczy idejében a szabadkőművesség a világosság lehetőségét jelentette az állandó sötétségben. A szabadságot. Nem véletlen, hogy a magyarországi szabadkőműves-rendszernek, gróf Draskovich, az első nagymester „a magyarországi szabadság szabadkőművesége” címet adta. A törvényesített reakció ellen a páholyokból indult meg az első roham: „Megcáfolhatóan igazság, hogy természet szerint mindnyájan egyformák vagyunk és hogy mindaz, ami az emberek közt egyenlenséget okoz, csupán a fortélyok és becsvágy műve, miáltal a kisebb rész hatalma, valamint a nagy többség nyomora és üldözése keletkezett. A szabadkőművesek a nagyobb résznek általános boldogsága fölött öröködnék.” Veszélyes célkitűzés, „mert senki sem támaszt több ellenséget, mint az, aki

az őszinteséget és igazságot szereti." Ily esetekben a valódi szabadkőművesek méltónak mutatkoztak erre a jelmondatra: „Az erényt semmiféle borzadály meg nem rettentheti.” Ha valaki, akkor az első magyar szabadkőművesek méltónak mutatkoztak erre a jelmondatra. Börtön, bakó nem rettentett és a börtönévek sötétjéből és a mártírok véréből virágbaszókott a legszebb fa: a magyar szabadság, az emberi jogok valósága.

Ma ez mind teher, mult, mely nem kötelez, jelen, melyet átök alá kell helyezni. Ma a német borzadály nem az erényt szök-teti virágjába, nem az ellenállást, de a lapuló gyávaságot és a virtuskodó szolgálalkúséget. Az Esterházyak ma semmit sem kezhetnek a kufsteini rabbal, Bacsányi ebben a táborban csak ellenség lenne. Ahol a Kármán Józsefek még ma is egy századdal előbb vannak, mint a Korláthok, ott Kölcsey imádságos himnusza csak a Horst Wessel-Lied kiegészítője lehet. Vissza az egész: a felvilágosultság, az emberi szolidaritás és szabadság jegyében fogant magyar élet — a Kazinczyk erényét — el kell földelni, temetni és meghamisítani, mert csak így lehet a „magyar egység” kiinduló pontja az ököl barbarizmusa, a német imperializmus kiszolgálása. Özönvízelőtti korszerűtlenséggé kell avatni az emberi jogok szabadsággal egyenlő fogalmazását: az őserdő-atavizmust, a német világnézetet csak így lehet korszerű realitássá „egység-lappá” szuggerálni.

Szlovenszkon a tradíció és az útjelölés kezdettől fogva egyetlen egy névben találkozott. És ez a név: Kazinczy Ferenc, sose volt üres szimbólum, de mindig valóság: meg-megújuló korparancs: változni, változtatni! Változni és változtatni Kazinczy értelmezésében azonban nem jelent mást, mint a sötétség ellen küzdeni, a felvilágosultságnak, a haladásnak, az emberi szolidaritásnak utat törni. Aki Szlovenszkon Kazinczy helyére Henleint akarja csempészni, aki Szlovenszkrét a szabadkőműves Kazinczy nélkül tudja vállalni, az hazugságot vállal, sötétséget. Henlein szabadkőműves utasítása nem más, mint Kazinczy kiátkozása, elföldelése. Aki ehhez a temetéshez statisztálni tud, az elföldelte küldetését, felelősségét, európai magyarságát. Kazinczy: élő örökség. Örökségünket mi nem herdálhatjuk el egy tál Henlein-lencséért. Kazinczyt mi meg nem gyalázhatjuk: „azerényt semmiféle borzadály meg nem rettentheti.”

A szlovenszközi magyar sorskérdés az Egyesült Párt jóvoltából ma két névben ütközik. Kazinczy vagy Henlein: ez az alternatíva minden más reflektornál élesebben világítja meg helyzetünk egész nyomorultságát. Kazinczy vagy Henlein: a magyarság végre megtudja, hogy hová sülyedt!

Fábrý Zoltán

„... a legszomorúbb az, hogy nincs olyan gyalázatos ügy, melynek pártfogói, apostolai ne támadnának. Ezen égbekiáltóan igazságtalan zsidóüldözésnek apostola lett néhány zugorókötör, akik most széltire prédikálnak a zsidók ellen, s ki az igazság mellett szót emel, arra e megvetendő hamis próféták elég szemtelenek azt kiáltani, hogy a zsidók által meg van vesztegetve. A nyomorultak nem tudják, vagy nem akarják hinni, hogy önállók becsületesebb emberek is vannak, akik nem a szennyes önérdék rabszolgái, hanem a tiszta igazság és humanizmus barátai...”

(Petőfi Sándor 1848-beli egyik újságcikkéből.)